Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
EVGENIJE TANČEVA
přednesené dne 6. října 2021 [1]

Věc C-881/19

Tesco Stores ČR a.s.
proti
Ministerstvu zemědělství

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Krajským soudem v Brně (Česká republika)]

„Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce – Ochrana spotřebitele – Právní předpisy o poskytování informací o potravinách – Sbližování právních předpisů – Poskytování informací o potravinách spotřebitelům – Označování potravin – Kakaové a čokoládové výrobky – Seznam složek potravin určených pro spotřebitele určitého členského státu – Nařízení (EU) č. 1169/2011 – Směrnice 2000/36/ES“

1. Projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Krajským soudem v Brně (Česká republika) se týká použití názvu směsné složky na povinném seznamu složek pro potraviny uváděné na trh v určitém členském státě. Žalobkyně v původním řízení uváděla na trh v České republice určité výrobky obsahující kromě jiných složek i směsnou složku se specifickým označením definovaným ve směrnici 2000/36/ES (dále jen „směrnice o čokoládě“) [2]. Žalobkyně v původním řízení použila pro překlad do češtiny vlastní překlad polské nebo německé úřední jazykové verze pojmenování tohoto výrobku, a nikoliv pojmenování uvedené v české jazykové verzi směrnice o čokoládě.

2. V této fázi řízení mají příslušné české orgány za to, že pouze česká jazyková verze tohoto pojmenování, které je konkrétně definováno ve směrnici o čokoládě, zbavuje žalobkyni povinnosti rozepsat složení této směsné složky v souladu s ustanoveními nařízení (EU) č. 1169/2011 (dále jen „nařízení o poskytování informací o potravinách“) [3] při uvádění výrobku na trh v České republice. Žalobkyně v původním řízení s tímto názorem nesouhlasí a tvrdí, že by měla mít možnost pro účely překladu do českého jazyka použít vlastní překlad jakékoliv z úředních jazykových verzí směrnice o čokoládě a není povinna rozepisovat složení směsné složky v seznamu složek pro výrobky uváděné na trh.

[1] – Původní jazyk: angličtina.

[2] – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. června 2000 o kakaových a čokoládových výrobcích určených k lidské spotřebě (Úř. věst. 2000, L 197, s. 19; Zvl. vyd. 13/25, s. 431).

[3] – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 25. října 2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a o zrušení směrnice Komise 87/250/EHS, směrnice Rady 90/496/EHS, směrnice Komise 1999/10/ES, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/13/ES, směrnic Komise 2002/67/ES a 2008/5/ES a nařízení Komise (ES) č. 608/2004 (Úř. věst. 2011, L 304, s. 18).

I. Právní rámec

A. Směrnice 2000/36

3. Článek 3 směrnice o čokoládě stanoví:

„Směrnice 79/112/EHS [4] se vztahuje na výrobky vymezené v příloze I za těchto podmínek:

1. Prodejní názvy uvedené v příloze I jsou vyhrazeny pouze pro výrobky tam uvedené a musí být při obchodování s nimi použity pro jejich pojmenování.

[…]“

4. Příloha I směrnice o čokoládě, nadepsaná „Prodejní názvy, definice a vlastnosti výrobků“, v části A (Prodejní názvy a definice), bodu 2 stanoví:

„[…]

c) Čokoláda v prášku

je názvem pro výrobek sestávající ze směsi kakaového prášku a cukrů, obsahující nejméně 32 % kakaového prášku;

[…]“

5. Česká jazyková verze tohoto ustanovení obsahuje pro tentýž výrobek jediné pojmenování „čokoláda v prášku“.

B. Nařízení č. 1169/2011

6. Článek 2 nařízení o poskytování informací o potravinách, nadepsaný „Definice“, stanoví:

„[…]

2. Dále se rozumí:

[…]

h) ‚směsnou složkou' složka, která je sama vyrobena z více než jedné složky;

[…]

[4] – Směrnice Rady ze dne 18. prosince 1978 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se označování potravin určených k prodeji konečnému spotřebiteli, jejich obchodní úpravy a související reklamy (Úř. věst. 1979, L 33, s. 1). Směrnice 79/112 byla zrušena a nahrazena směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2000/13/ES ze dne 20. března 2000 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se označování potravin, jejich obchodní úpravy a související reklamy (Úř. věst. 2000, L 109, s. 29; Zvl. vyd. 15/05, s. 75), která byla následně zrušena a nahrazena nařízením o poskytování informací o potravinách. Odkazy na směrnici 79/112 se považují za odkazy na směrnici 2000/13 a odkazy na směrnici 2000/13 se považují za odkazy na nařízení o poskytování informací o potravinách.

n) ‚zákonným názvem' název potraviny stanovený v předpisech Unie, které se na ni vztahují, nebo při neexistenci těchto předpisů Unie název uvedený v právních a správních předpisech platných v členském státě, kde se daná potravina prodává konečnému spotřebiteli nebo zařízením společného stravování;

[…]"

7. Článek 9 nařízení o poskytování informací o potravinách, nadepsaný „Seznam povinných údajů", stanoví:

„1. V souladu s články 10 až 35 a s výhradou odchylek obsažených v této kapitole se povinně uvádějí tyto údaje:

[…]

b) seznam složek;

[…]"

8. Článek 15 nařízení o poskytování informací o potravinách, nadepsaný „Jazykové požadavky", stanoví:

„1. Aniž je dotčen čl. 9 odst. 3, uvádějí se povinné informace o potravině v jazyce snadno srozumitelném spotřebitelům v členských státech, kde je potravina uváděna na trh.

[…]"

9. Článek 17 nařízení o poskytování informací o potravinách, nadepsaný „Název potraviny", stanoví:

„1. Názvem potraviny je její zákonný název. Pokud takový název neexistuje, je názvem potraviny její vžitý název a v případě, že neexistuje nebo se nepoužívá, uvede se popisný název dané potraviny.

[…]"

10. Článek 18 nařízení o poskytování informací o potravinách, nadepsaný „Seznam složek", stanoví:

„1. Seznam složek se nadepíše nebo uvede patřičným nadpisem obsahujícím slovo ‚složení'. Seznam složek obsahuje všechny složky potraviny seřazené sestupně podle hmotnosti, stanovené v okamžiku jejich použití při výrobě potraviny.

2. Složky se označují svým specifickým názvem, popřípadě podle pravidel stanovených v článku 17 a v příloze VI.

[…]"

11. Část E přílohy VII nařízení o poskytování informací o potravinách, nadepsaná „Pojmenování směsných složek“, zní následovně:

„1. Směsná složka může být zařazena do seznamu složek pod vlastním pojmenováním, pokud tak stanoví právní předpisy nebo pokud je dlouhodobě užívané, podle celkové hmotnosti složek a za předpokladu, že bezprostředně následuje výčet jejích vlastních složek.

2. Aniž je dotčen článek 21, není seznam složek u směsných složek povinný,

a) pokud je složení směsné složky stanoveno v platných předpisech Unie a pokud směsná složka tvoří méně než 2 % konečného výrobku; toto ustanovení se však nepoužije pro potravinářské přídatné látky, s výhradou čl. 20 písm. a) až d);

[…]“

II. Skutkové okolnosti, řízení a předběžná otázka

12. Skupina Tesco je nadnárodní maloobchodník, který provozuje supermarkety mimo jiné v České republice. Jeho česká dceřiná společnost Tesco Stores ČR a.s. (dále jen „Tesco“) uváděla ve svých českých obchodech na trh určité potravinové výrobky pod obchodní značkou „Monte“. Dotčené produkty [5] byly označeny seznamem složek [vyžadovaným podle čl. 9 odst. 1 písm. b) nařízení o poskytování informací o potravinách], na kterém byl uveden „čokoládový prášek“, aniž byly u této směsné složky blíže rozepsány složky tvořící její složení. Tento název nebo slovní spojení by volně přeložené v angličtině znamenalo něco jako „powder of chocolate [prášek z čokolády]“.

13. Dne 27. května 2016 nařídila Státní zemědělská a potravinářská inspekce (inspektorát v Brně), že tyto výrobky musí být staženy z českého trhu, neboť jejich seznam složek zahrnoval výraz „čokoládový prášek“, aniž byl u této směsné složky rozepsán seznam složek, jak vyžaduje čl. 9 odst. 1 písm. b) ve spojení s čl. 18 odst. 1 a 4 nařízení o poskytování informací o potravinách, a zakázala další uvádění těchto výrobků na trh.

14. Společnost Tesco podala proti těmto opatřením dne 1. června 2016 námitku. Dne 6. června 2016 inspektorát Státní zemědělské a potravinářské inspekce nejprve vyhověl návrhu společnosti Tesco a tato opatření zrušil. Následně však ústřední inspektorát Státní zemědělské a potravinářské inspekce rozhodnutími ze dne 2. února 2017 změnil uvedené rozhodnutí ze dne 6. června 2016 tak, že výše uvedenou námitku žalobkyně zamítl a uvedená opatření ze dne 27. května 2016 potvrdil. Společnost Tesco se proti rozhodnutím ze dne 2. února 2017 odvolala. Toto odvolání bylo rozhodnutími žalovaného ze dne 21. dubna 2017 zamítnuto.

15. Společnost Tesco podala proti rozhodnutím žalovaného ze dne 21. dubna 2017 žalobu ke Krajskému soudu v Brně (Česká republika). Tato žaloba byla zamítnuta rozsudkem ze dne 26. února 2019. Na základě kasační stížnosti společnosti Tesco Nejvyšší správní soud (Česká republika) rozsudkem ze dne 11. července 2019 zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 26. února 2019 a věc vrátil uvedenému soudu k dalšímu řízení.

[5] – Monte, mléčný dezert čokoládový s lískovými oříšky 220 g, Monte mléčný dezert čokoládový 100 g a Monte drink mléčný nápoj čokoládový s lískovými oříšky 200 ml.

16. Nejvyšší správní soud v podstatě souhlasil se společností Tesco, že byla oprávněna pro dotčenou směsnou složku použít pojmenování „čokoládový prášek“ namísto pojmenování „čokoláda v prášku“ a že v seznamu složek pro dotčený výrobek nebyla povinna rozepsat složky, z nichž se tato směsná složka skládá.

17. Krajský soud v Brně, který je vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, má pochybnosti o správnosti analýzy Nejvyššího správního soudu, pokud jde o určité prvky unijního práva. Krajský soud v Brně proto předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce a požádal Soudní dvůr, aby mu poskytl odpověď na následující otázku:

„Má být pravidlo obsažené v příloze VII části E bodu 2 písm. a) nařízení č. [1169/2011] vykládáno tak, že u potraviny určené konečnému spotřebiteli v České republice lze uvádět v rámci složení výrobku směsnou složku vymezenou v příloze I části A bodu 2 písm. c) směrnice [2000/36/ES] bez rozvedení jejího složení pouze v případě, že je tato směsná složka označena přesně podle české jazykové verze přílohy I směrnice o 2000/36/ES?“

18. Písemná vyjádření předložily společnost Tesco, české ministerstvo zemědělství, česká vláda a Evropská komise. O konání jednání nebylo požádáno a žádné jednání se nekonalo. Soudní dvůr položil zúčastněným určité otázky k písemnému zodpovězení. Všichni tito zúčastnění předložili písemné odpovědi na otázky, které jim byly položeny, ve stanovené ve lhůtě.

III. Analýza

A. Úvodní poznámky

19. Předkládající soud v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce uvádí, že je pro něj právní názor Nejvyššího správního soudu závazný. I když je tomu tak, předkládající soud má za to, že mu tato skutečnost nebrání ve využití práva zakotveného v článku 267 SFEU obrátit se na Soudní dvůr se žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce.

20. To je nepochybně pravda. Jak Soudní dvůr jasně uvedl v rozsudku ze dne 5. října 2010, Elčinov (C-173/09, EU:C:2010:581), který předkládající soud cituje v předkládacím rozhodnutí, nejenže má soud nižšího stupně právo předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce v jakékoli fázi řízení, kterou považuje za vhodnou, ale takový soud, jenž uplatnil možnost, kterou mu přiznává čl. 267 druhý pododstavec SFEU, je pro účely vyřešení sporu v původním řízení rovněž vázán výkladem dotčených ustanovení poskytnutým Soudním dvorem a musí případně odmítnout posouzení soudu vyššího stupně, pokud má s ohledem na tento výklad za to, že tato posouzení nejsou v souladu s unijním právem [6].

21. Příloha VII nařízení o poskytování informací o potravinách obsahuje „část E – Pojmenování směsných složek“. Za určitých podmínek bod 1 části E umožňuje zařadit směsnou složku do povinného seznamu složek vyžadovaného podle čl. 9 odst. 1 písm. b) nařízení o poskytování informací o potravinách pod jejím vlastním pojmenováním za předpokladu, že po tomto pojmenování směsné složky bezprostředně následuje výčet jejích vlastních složek. Bod 2 písm. a)

[6] – Rozsudek ze dne 5. října 2010, Elčinov (C-173/09, EU:C:2010:581, body 25 a 26 a 29 a 30). Viz rovněž rozsudek ze dne 9. září 2021, Dopravní podnik hl. m. Prahy (C-107/19, EU:C:2021:722, bod 46).

části E stanoví výjimku z jinak povinného seznamu složek u směsných složek, „pokud je složení směsné složky stanoveno v platných předpisech Unie“ a pokud směsná složka tvoří méně než 2 % konečného výrobku (dále jen „výjimka ze seznamu u směsných složek“).

22. Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda unijní právní předpisy pro účely uplatnění výjimky ze seznamu u směsných složek vyžadují, aby směsná složka, která je výrobkem definovaným v příloze I směrnice o čokoládě, byla v seznamu složek vyžadovaném podle čl. 9 odst. 1 písm. b) nařízení o poskytování informací o potravinách uvedena pod pojmenováním stanoveným pro daný výrobek v této příloze.

23. Podle odpovědí společnosti Tesco na otázky položené Soudním dvorem dotčená směsná složka, na kterou budu v tomto stanovisku odkazovat jako na „čokoládu v prášku“, obsahovala 32 % kakaového prášku požadovaných pro pojmenování podle přílohy I části A bodu 2 písm. c) směrnice o čokoládě – to znamená „čokoláda v prášku“ v češtině, „Schokoladenpulver“ v němčině, „proszek czekoladowy“ nebo „czekolada w proszku“ v polštině a „powdered chocolate“ nebo „chocolate in powder“ v angličtině.

24. Kromě toho podle odpovědí společnosti Tesco obsahovaly jednotlivé dotčené výrobky „Monte“ pouze 0,5 % (a tedy méně než 2 %) této směsné složky. Pro účely tohoto stanoviska budu tato prohlášení považovat za pravdivá a správná.

25. Otázka, která je Soudnímu dvoru položena, se tedy netýká konkrétního obsahu ani složení fyzikálních složek výrobků Monte. Otázka položená Soudnímu dvoru se spíše týká pouze popisu jedné směsné složky těchto výrobků a požadavků vyplývajících z unijních právních předpisů o poskytování informací o potravinách, pokud jde o způsob, jakým má být taková směsná složka pojmenována v seznamu složek v konkrétním úředním jazyce Evropské unie, v projednávané věci v češtině. V tomto ohledu se předkládající soud konkrétně táže, zda je za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené ve věci v původním řízení, požadován seznam složek obsažených v dotčené směsné složce.

26. Předkládající soud se Soudního dvora netáže na to, zda je použití jiného názvu než názvu „čokoláda v prášku“, který je upraven v příloze I směrnice o čokoládě, přípustné z hlediska unijních právních předpisů o poskytování informací o potravinách, nýbrž pouze na to, zda musí být u této směsné složky uveden seznam jejích složek v případě, že je použit tento jiný název. Zdá se však, že tyto dvě otázky jsou neoddělitelně propojeny relevantní unijní právní úpravou. Pokusil jsem se proto analyzovat obě otázky.

27. Dospěl jsem k závěru, že taková směsná složka musí být pojmenována v seznamu složek jejím zákonným názvem, jak je definován v čl. 2 odst. 2 písm. n) nařízení o poskytování informací o potravinách, pokud takový název existuje, a že vynechání seznamu složek takové směsné složky je odůvodněno pouze tehdy, pokud je složení této směsné složky definováno ve stávajících unijních předpisech a název nebo označení, pod kterým je tato složka takto definována, je použit v seznamu složek dotčeného potravinového výrobku.

B. Rovnocennost jazykových verzí

28. Společnost Tesco pro dotčené výrobky Monte nepoužívala název určený pro čokoládu v prášku, jak je uveden v české verzi směrnice o čokoládě, „čokoláda v prášku“. Společnost Tesco namísto toho přeložila do češtiny polské nebo německé etikety dotčených výrobků. Na těchto

etiketách byl použit název určený pro čokoládu v prášku v polštině nebo němčině. Tento nebo tyto překlady vedly k tomu, že v seznamu složek uvedených výrobků byl pro dotčenou směsnou složku v češtině použit název „čokoládový prášek“.

29. Společnost Tesco v podstatě tvrdí, že všechny jazykové verze směrnice o čokoládě jsou stejně závazné a že z této zásady rovnosti vyplývá, že je oprávněna použít jakoukoliv z těchto jazykových verzí pro věrný překlad jejích etiket vyhotovených v jakémkoliv jiném úředním jazyce Evropské unie (v projednávané věci v němčině nebo polštině) do češtiny. Společnost Tesco zdůrazňuje, že jednotlivé jazykové verze směrnice o čokoládě si přesně (doslovně) neodpovídají. Některé jazykové verze umožňují použití dvou (například anglická a polská jazyková verze), či dokonce tří (nizozemská jazyková verze) různých názvů pro čokoládu v prášku, zatímco jiné verze (včetně české) připouštějí pouze jeden.

30. Společnost Tesco je toho názoru, že by bylo v rozporu se zásadou rovnosti jazykových verzí směrnice o čokoládě od ní požadovat, aby použila českou jazykovou verzi této směrnice.

31. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že Nejvyšší správní soud tento názor v podstatě sdílí. Uvedený soud má za to, že požadavek kladený na společnost Tesco, aby používala české pojmenování pro čokoládu v prášku uvedené v příloze I části A bodu 2 písm. c) směrnice o čokoládě, by nastoloval domněnku, že v tomto členském státě platí směrnice pouze v českém jazykovém znění. Nejvyšší správní soud tento názor opřel o to, že všechny jazykové verze unijních právních aktů jsou stejně závazné, a odmítl myšlenku, že označování čokoládových výrobků v České republice se musí řídit výhradně českou jazykovou verzí směrnice o čokoládě.

32. Nejvyšší správní soud v podstatě konstatoval, že taková představa by byla v rozporu s judikaturou Soudního dvora týkající se rovnosti jazykových verzí a zejména se zásadou volného pohybu zboží a se samotným smyslem harmonizace označování potravin. Nejvyšší správní soud měl za to, že samotným smyslem této harmonizace je umožnit výrobci či dodavateli, aby použil údaje, které na svém výrobku již uvádí v souladu se směrnicí o čokoládě a tyto údaje pouze přeložil do jazyka, jemuž rozumí spotřebitelé, kterým mají být výrobky prodávány.

33. Nesdílím žádný z těchto názorů.

34. Zaprvé mám za to, že rovnocennost jazykových verzí unijního práva zcela zjevně neznamená, že si hospodářské subjekty mohou libovolně vybrat jakoukoliv jazykovou verzi sekundárního unijního právního předpisu, přeložit ji, jak uznají za vhodné, a použít tento více či méně věrný překlad, jako by byl součástí úředního znění příslušného unijního právního předpisu.

35. Jak shledal Nejvyšší správní soud, přičemž mimo jiné citoval rozsudek Soudního dvora ze dne 6. října 1982, Cilfit a další (283/81, EU:C:1982:335, bod 18), různé jazykové verze, v nichž jsou unijní právní předpisy vyhotoveny, mají všechny stejnou platnost.

36. Proto, jak Soudní dvůr pokračoval v uvedeném bodě rozsudku Cilfit a další, „výklad ustanovení [unijního] práva […] zahrnuje srovnání jednotlivých jazykových verzí“. Jak však Soudní dvůr uvedl v bodě 19 citovaného rozsudku, i v případě, že jsou jednotlivé jazykové verze zcela v souladu, unijní právo používá svou vlastní terminologii. Právní pojmy nezbytně nemají v unijním právu a v právu různých členských států tentýž význam. Konečně každé ustanovení unijního práva musí být zasazeno do příslušných souvislostí a vyloženo ve světle ustanovení unijního práva jako celku, s ohledem na jeho cíle a vývoj v době, kdy má být dotčené ustanovení použito.

37. Jednotlivé jazykové verze unijního aktu mají být synonymní. Výjimečně v případě rozdílů mezi těmito jazykovými verzemi vyvstávají výkladové problémy, které je třeba za účelem zachování jednotného výkladu unijního práva vyřešit.

38. Uvedené problémy nelze vyřešit tím, že se stanoví hierarchické pořadí jazykových verzí nebo tím, že se bude postupovat podle většiny těchto verzí. Soudní dvůr proto ustáleně judikoval, že dotčené ustanovení musí být v takovém případě vykládáno podle účelu a celkové systematiky právní úpravy, jejíž je součástí, a že formulace použitá v jedné nebo několika jazykových verzích aktu nemůže tedy sloužit jako jediný základ pro výklad tohoto aktu ani jí nemůže být v tomto ohledu přiznána přednostní povaha vzhledem k jiným jazykovým verzím. Takový přístup by totiž byl neslučitelný s požadavkem jednotného použití unijního práva [7].

39. Zásada, že všechny jazykové verze mají stejnou platnost, a judikatura Soudního dvora týkající se rozdílných jazykových verzí unijních legislativních aktů tedy nijak nepodporují právo hospodářského subjektu vybrat si jakoukoli jazykovou verzi dané směrnice nebo nařízení, která mu vyhovuje, a následně použít vlastní překlady definovaných výrazů a označení uvedených v takové verzi, jako kdyby takové výrazy a označení vycházely z úřední verze v příslušném jazyce.

40. Kromě toho umožnit, aby byla jako základ pro překlady do dalších jazyků použita jedna zvolená jazyková verze definovaného názvu nebo pojmenování, by znamenalo přiznat této verzi vyšší postavení než ostatním verzím. Umožnit všem hospodářským subjektům, aby prováděly takové volby, a poté každému z nich umožnit, aby si volně přeložil jím zvolenou verzi, by nevyhnutelně vedlo ke značným nesoudržnostem, jelikož každý soukromý hospodářský subjekt by si mohl vytvořit vlastní soubor jazykových verzí těchto názvů nebo pojmenování. Tento přístup by byl opakem jednotného výkladu unijního práva.

C. Neexistence skutečného problému, pokud jde o rozdíly mezi jazykovými verzemi

41. V projednávané věci jsem však toho názoru, že neexistuje žádný skutečný problém, pokud jde o rozdíly mezi jazykovými verzemi. Panuje neshoda ohledně otázky, co pro takový hospodářský subjekt, jako je společnost Tesco, znamenají znění nařízení o poskytování informací o potravinách a znění směrnice o čokoládě nebo co mu ukládají, tuto neshodu však nezpůsobují rozdíly mezi jazykovými verzemi jednoho či druhého z těchto dvou legislativních aktů. Neshoda se totiž týká spíše otázky, zda je hospodářský subjekt povinen použít pojmenování konkrétní směsné složky, jak je obsaženo v příslušné jazykové verzi sekundárního unijního právního předpisu, který ji definuje (v tomto případě směrnice o čokoládě), v seznamu složek, který musí poskytnout podle čl. 9 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1169/2011, nebo zda může takové pojmenování nahradit vlastním překladem tohoto pojmenování z jiné úřední jazykové verze směrnice o čokoládě provedeným do jazyka (jazyků), ve kterých má být podle článku 15 nařízení o poskytování informací o potravinách seznam složek uveden, a zacházet s tímto překladem tak, jako by měl účinky úřední verze.

42. Mezi zúčastněnými podle všeho nepanuje neshoda ohledně kritéria, které musí splňovat čokoládový výrobek, aby se na něj vztahovalo pojmenování „čokoláda v prášku“, tedy v podstatě ohledně toho, že tato složka musí sestávat ze směsi cukru a kakaového prášku obsahující nejméně 32 % kakaového prášku.

[7] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. února 2018, Belgie v. Komise (C-16/16 P, EU:C:2018:79, body 49 a 50 a citovaná judikatura).

43. Totéž platí pro příslušná ustanovení nařízení o poskytování informací o potravinách. Soudnímu dvoru nebyly v průběhu řízení předloženy žádné nesrovnalosti v jakékoliv jazykové verzi, pokud jde o tato ustanovení, a zběžné čtení vybraných jazykových verzí (bulharské, české, dánské, anglické, francouzské, německé a polské) ukazuje, že jsou všechny významově totožné.

44. Pouhá skutečnost, že jednotlivé jazykové verze obsahují pro danou potravinu odlišná pojmenování, neznamená rozdíly mezi jazykovými verzemi – je totiž základní podmínkou pro mnohojazyčnost, že daná položka má v jednotlivých jazykových verzích rozdílné názvy nebo pojmenování. Skutečnost, že některé jazykové verze stanoví pro tutéž potravinu dvě nebo tři alternativní pojmenování a jiné jazykové verze pouze jedno, na tom vůbec nic nemění.

45. Skutkové okolnosti dotčené ve věci v původním řízení, jak jsou popsány předkládajícím soudem v předkládacím rozhodnutí, se netýkají situace, kdy společnost Tesco použila úřední pojmenování v jednom jazyce a poté narazila na jinou jazykovou verzi příslušného ustanovení unijního práva s odlišným významem. Společnost Tesco totiž postupovala tak, že definovaný název konkrétního pojmenování v daném jazyce (čeština) nahradila vlastním názvem, který odvodila z (více či méně věrného) doslovného překladu do češtiny jednoho nebo několika definovaných názvů existujících pro toto konkrétní označení v jedné nebo dvou dalších jazykových verzích.

46. Předběžná otázka se tedy netýká rozcházejících se jazykových verzí, ale toho, zda je podle relevantních ustanovení unijních právních předpisů pro konkrétní účel vyžadováno použití konkrétního definovaného názvu.

47. Odpověď na tuto otázku podle mého názoru vyplývá z výkladu znění dotčených ustanovení, z kontextu těchto ustanovení, a z cílů, které unijní normotvůrce těmito ustanoveními sleduje, jakož i z obecné systematiky právní úpravy, které jsou tato ustanovení součástí.

D. Doslovný výklad nařízení o poskytování informací o potravinách a směrnice o čokoládě

1. Je použití pojmenování „čokoláda v prášku“ v seznamu složek povinné pro popis směsné složky v českém jazyce, která splňuje požadavky na čokoládu v prášku?

48. Článek 18 odst. 1 nařízení o poskytování informací o potravinách vyžaduje, aby seznam složek „obsah[oval] všechny složky potraviny seřazené sestupně podle hmotnosti […]“. Článek 18 odst. 2 tohoto nařízení stanoví, že „[s]ložky se označují svým specifickým názvem, popřípadě podle pravidel stanovených v článku 17 […]“. Článek 17 odst. 1 téhož nařízení poté stanoví, že „[n]ázvem potraviny je její zákonný název. Pokud takový název neexistuje, je názvem potraviny její vžitý název a v případě, že neexistuje nebo se nepoužívá, uvede se popisný název dané potraviny“.

49. Článek 17 odst. 1 nařízení o poskytování informací o potravinách tak zavádí jasnou hierarchii, podle které má zákonný název potraviny přednost, a vžitý nebo popisný název může být použit pouze v případě, že zákonný název pro dotčenou potravinu neexistuje.

50. Článek 2 odst. 2 písm. n) nařízení o poskytování informací o potravinách obsahuje definici „zákonného názvu“, která obsahuje jeho vlastní hierarchii. Zákonným názvem potraviny je název stanovený v předpisech Unie, které se na ni vztahují. Pouze v případě, že neexistují takové předpisy Unie, je zákonným názvem potraviny název uvedený v právních a správních předpisech platných v členském státě, kde se daná potravina prodává konečnému spotřebiteli.

51. Podle odpovědi společnosti Tesco na otázky Soudního dvora k písemnému zodpovězení se směsná složka v dotčených výrobcích Monte skládá z „kakaa“ a cukru, přičemž podíl kakaa tvoří nejméně 32 %, a „je zcela v souladu s požadavky směrnice“. Z toho vyvozuji, že „kakao“ je považováno za kakaový prášek, jak je definován v bodě 2 písm. a) části A přílohy I směrnice o čokoládě, a že směsná složka obsažená v dotčených výrobcích Monte vskutku splňuje požadavky na to, aby byla pojmenována jako čokoláda v prášku ve smyslu této směrnice.

52. To znamená, že směsná složka má v češtině zákonný název ve smyslu nařízení o poskytování informací o potravinách, který je založen na prvním bodu definice obsažené v čl. 2 odst. 2 písm. n) tohoto nařízení. Tímto zákonným názvem je pojmenování uvedené v části A bodě 2 písm. c) přílohy I směrnice o čokoládě, a sice „čokoláda v prášku“.

53. Naproti tomu „čokoládový prášek“ podle všeho nemá v unijním právním kontextu žádný oficiální význam. Žádný ze zúčastněných před Soudním dvorem neupozornil Soudní dvůr na takový oficiální význam tohoto výrazu a já si nejsem vědom žádné další skutečnosti, která by umožňovala považovat tento název za zákonný název dotčené směsné složky na základě prvního bodu definice obsažené v čl. 2 odst. 2 písm. n) nařízení o poskytování informací o potravinách. Textové vyhledávání na stránce EUR-Lex, v oficiální online databázi právních dokumentů Unie (https://eur-lex.europa.eu/advanced-search-form.html), při zadání „čokoládový prášek“, je-li jako jazyk vyhledávání nastavena čeština, nevykazuje žádný výsledek, zatímco totéž vyhledávání při zadání „čokoláda v prášku“ vykazuje 12 výsledků [8]. Žádný ze zúčastněných v průběhu řízení neupozornil Soudní dvůr na jakoukoliv českou právní definici pojmu „čokoládový prášek“. V každém případě by česká právní definice pojmu „čokoládový prášek“, pokud by taková definice existovala, nebyla považována za „zákonný název“ ve smyslu nařízení o poskytování informací o potravinách, jelikož takový název – a sice „čokoláda v prášku“ – existuje pro dotčený výrobek na základě unijních právních předpisů. Druhý bod definice pojmu „zákonný název“ uvedené v čl. 2 odst. 2 písm. n) nařízení o poskytování informací o potravinách se tedy neuplatní.

54. Jsem tudíž toho názoru, že doslovná analýza relevantních ustanovení směrnice o čokoládě a nařízení o poskytování informací o potravinách vede k závěru, že použití pojmenování „čokoláda v prášku“ v seznamu složek potraviny je v českém jazyce povinné pro popis směsné složky, která splňuje požadavky na čokoládu v prášku podle kritérií uvedených v příloze I části A bodě 2 písm. c) směrnice o čokoládě.

55. Tento závěr je dále podpořen článkem 3 směrnice o čokoládě, který stanoví, že se směrnice 79/112 [9] vztahuje na výrobky vymezené v příloze I směrnice o čokoládě (čokoláda v prášku je jedním z těchto výrobků) mimo jiné za podmínek, že „[p]rodejní názvy uvedené v [této] příloze […] musí být při obchodování s nimi použity pro jejich pojmenování“. Tento závěr dle mého názoru platí bez ohledu na to, zda je pro tuto směsnou složku dodán seznam složek či nikoliv.

[8] – Tyto výsledky vedle směrnice o čokoládě zahrnují nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/792 ze dne 11. května 2016 o harmonizovaných indexech spotřebitelských cen a indexu cen bytových nemovitostí a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 2494/95 (Úř. věst. 2016, L 135, s. 11) a nařízení Komise (EU) 2015/1163 ze dne 15. července 2015, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1445/2007, pokud jde o seznam základních položek pro parity kupní síly (Úř. věst. 2015, L 188, s. 6).

[9] – Jak je uvedeno v poznámce pod čarou 5, odkazy na směrnici 79/112 se nadále považují za odkazy na nařízení o poskytování informací o potravinách.

2. Je seznam složek požadován pro čokoládu v prášku v případě, že u této směsné složky je v seznamu složek v češtině uvedeno pojmenování „čokoládový prášek“?

56. Příloha VII nařízení o poskytování informací o potravinách obsahuje část E nadepsanou „Pojmenování směsných složek“. Bod 1 této části umožňuje zařadit směsnou složku do seznamu složek, „pokud [pojmenování směsné složky] stanoví právní předpisy nebo pokud je dlouhodobě užívané“, a po jejím uvedení na tomto seznamu „bezprostředně následuje výčet jejích vlastních složek“. Bod 2 téže části stanoví, že seznam složek není povinný, pokud „je složení směsné složky stanoveno v platných předpisech Unie“ a pokud směsná složka tvoří méně než 2 % konečného výrobku.

57. Ve věci předložené Soudnímu dvoru nebyl poskytnut žádný seznam složek směsné složky a bylo použito jiné pojmenování než zákonný název této směsné složky. I kdyby Soudní dvůr nesouhlasil s mojí analýzou provedenou v bodech 48 až 55 tohoto stanoviska a měl za to, že použití pojmenování „čokoládový prášek“ pro čokoládu v prášku v seznamu složek v češtině je přípustné, vypuštění seznamu složek této směsné složky by bylo přípustné pouze tehdy, pokud by složení „čokoládového prášku“ bylo „stanoveno v platných předpisech Unie“ [10].

58. I když fyzikální složka popsaná v seznamu složek dotčených výrobků Monte slovním spojením „čokoládový prášek“ údajně splňovala kritéria pro čokoládu v prášku, podle všeho neexistuje žádná definice žádné potraviny nebo složky potraviny spojená se slovním spojením „čokoládový prášek“.

59. Za těchto podmínek jsem toho názoru, že vypuštění seznamu složek směsné složky, kterou je čokoláda v prášku, je-li označená na etiketě jako „čokoládový prášek“, je porušením unijního práva o poskytování informací o potravinách, jak vyplývá z nařízení o poskytování informací o potravinách.

E. Cíle, kontext a systém

60. Podle mého názoru cíle sledované nařízením o poskytování informací o potravinách a směrnicí o čokoládě nabízejí další podporu ve prospěch tohoto výkladu.

1. Cíle nařízení o poskytování informací o potravinách

61. Nařízení o poskytování informací o potravinách, jehož právním základem je článek 114 SFEU, sleduje dvojí cíl spočívající v zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitelů v souvislosti s informacemi o potravinách a zajištění plynulého fungování vnitřního trhu. Toto nařízení přitom zohledňuje rozdíly ve vnímání spotřebitelů a jejich informačních potřebách [11].

62. V tomto ohledu je jedním z cílů nařízení o poskytování informací o potravinách poskytnout konečnému spotřebiteli základ, aby mohl učinit informovaný výběr [12]. Cílem uvedeného nařízení je proto zajistit, aby konečný spotřebitel snadno porozuměl informacím uvedeným na označení [13].

[10] – Příloha VII část E bod 2 písm. a) nařízení o poskytování informací o potravinách.

[11] – Článek 1 odst. 1 nařízení o poskytování informací o potravinách.

[12] – Viz čl. 3 odst. 1 nařízení o poskytování informací o potravinách, jakož i body 3, 4 a 37 odůvodnění tohoto nařízení. Viz rovněž rozsudek ze dne 12. listopadu 2019, Organisation juive européenne a Vignoble Psagot (C-363/18, EU:C:2019:954, bod 53).

[13] – Pokud jde při označování o použití názvu „sůl“ namísto názvu „sodík“, viz bod 37 odůvodnění nařízení o poskytování informací o potravinách.

Pokud jde o jazyky používané pro označování potravin, čl. 15 odst. 1 nařízení o poskytování informací o potravinách stanoví, že povinné informace o potravině, včetně seznamů složek, se uvádějí v jazyce snadno srozumitelném spotřebitelům v členském státě, kde je potravina uváděna na trh.

63. Spotřebitel, který se setká se seznamem složek, který namísto správného pojmenování určité směsné složky obsahuje název, jenž není definován, nemůže vědět, z čeho tato směsná složka sestává, není-li pro ni uveden seznam složek. I když je totiž pro směsnou složku seznam složek uveden, je spotřebitel informován srovnatelným způsobem pouze tehdy, když tento seznam poskytuje informace o podílech složek tvořících tuto směsnou složku, které jsou srovnatelné s informacemi obsaženými v definici uvedeného pojmenování. Nejen že nebylo ve věci předložené Soudnímu dvoru použito řádné pojmenování, nýbrž nebyl uveden ani seznam složek dotčené směsné složky. Spotřebiteli tedy nebylo vůbec umožněno porozumět obsahu dotčených výrobků Monte, natož aby mu mohl porozumět snadno. Výklad nařízení o poskytování informací o potravinách umožňující takový výsledek by nesloužil cíli, kterým je ochrana spotřebitele.

2. Cíle směrnice o čokoládě

64. Směrnice o čokoládě zrušila a nahradila směrnici 73/241/EHS[14]. Účelem směrnice 73/241/EHS bylo stanovit definice a společná pravidla, pokud jde mimo jiné o složení a označování kakaových a čokoládových výrobků, aby byl zajištěn jejich volný pohyb v Evropské unii. Směrnice o čokoládě částečně mění směrnici 73/241/EHS s cílem zohlednit mimo jiné technologický pokrok a uvést definice a pravidla do souladu s obecnými unijními právními předpisy o potravinách, včetně právních předpisů o označování.

65. Směrnice o čokoládě v tomto ohledu učinila směrnici 79/112 (právní předpis předcházející nařízení o poskytování informací o potravinách) použitelnou na kakaové a čokoládové výrobky „s cílem poskytnout spotřebitelům správnou informaci“, a stanoví, že prodejní názvy uvedené v příloze I musí být při obchodování použity pro pojmenování výrobků uvedených v této příloze[15]. Výklad umožňující přemíru soukromých překladů by byl zjevně v rozporu s těmito cíli.

3. Je použití pojmenování „čokoládový prášek“ pro spotřebitele zavádějící?

66. Článek 7 odst. 1 písm. a) nařízení o poskytování informací o potravinách stanoví zásadu, podle které informace o potravinách nesmějí být zavádějící, pokud jde o vlastnosti a složení potravin.

67. To vyvolává otázku, zda použití slovního spojení „čokoládový prášek“, zejména bez seznamu složek pro takto označenou směsnou složku, může být pro spotřebitele považováno za zavádějící. Ačkoliv rozhodnutí této otázky je zčásti skutkovou věcí, o níž v konečném důsledku musí rozhodnout předkládající soud, Soudní dvůr může podle mého názoru poskytnout několik užitečných vodítek.

68. Existují přinejmenším dva způsoby, jak mohou být spotřebitelé uvedeni v omyl použitím jiného pojmenování než zákonného názvu pro čokoládu v prášku v češtině. Spotřebitelé by mohli i) být uvedeni v omyl, kdyby měli za to, že složka byla složena z něčeho jiného než z jejích skutečných složek nebo že podíly těchto složek byly jiné, než jaké bylo skutečné složení směsné

[14] – Směrnice Rady 73/241/EHS ze dne 24. července 1973 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se kakaových a čokoládových výrobků určených k lidské spotřebě (Úř. věst. 1973, L 228, s. 23). Viz článek 7 směrnice o čokoládě.

[15] – Bod 8 odůvodnění směrnice o čokoládě a čl. 3 odst. 1 této směrnice.

složky, a spotřebitelé by mohli ii) být uvedeni v omyl, kdyby se domnívali, že obsah této složky v konečném výrobku (její procentní podíl v konečném výrobku) je jiný (vyšší), než jaký je ve skutečnosti.

69. Slovní spojení „čokoládový prášek“ podle všeho znamená něco podobného jako „prášek z čokolády“. V čokoládě v prášku, jak je tento výrobek definován v příloze I části A bodě 2 písm. c) směrnice o čokoládě, však není obsažena čokoláda. Takto pojmenovaný výrobek – složka dotčená ve věci v původním řízení – sestává ze směsi cukru a kakaového prášku, zejména z cukru. Není složena z jemně mleté čokolády, jak by takový název naznačoval. Riziko uvedení spotřebitele v omyl je nadto umocněno požadavkem vyplývajícím z přílohy VI části A bodu 1 nařízení o poskytování informací o potravinách, podle kterého název potraviny musí obsahovat údaje o fyzikálním stavu potraviny nebo o určitém způsobu úpravy potraviny (jako je právě „v prášku“), nebo k němu musí být tyto údaje připojeny.

70. Lze jistě namítat, že se tento argument uplatní i pro pojmenování „čokoláda v prášku“. Toto pojmenování by se mohlo rovněž jevit jako údaj o tom, že dotčený výrobek je složen z čokolády, která byla předtím nějakým způsobem mechanicky upravena [16].

71. Určujícím rozdílem mezi pojmenováním „čokoládový prášek“ používaným společností Tesco a úředním pojmenováním „čokoláda v prášku“, kromě zákonného požadavku, podle kterého musí být používáno oficiální pojmenování, jak bylo uvedeno v bodech 48 až 55 tohoto stanoviska, je, že uvedené oficiální pojmenování má jasně definovaný význam a prvně uvedené pojmenování „čokoládový prášek“ jej nemá. Spotřebitel, spotřebitelské sdružení, nebo dokonce veřejné potravinářské orgány nemohou na základě pojmenování „čokoládový prášek“ znát údajné složení této směsné složky. To znají pouze společnost Tesco a její dodavatel.

72. Bez ohledu na to, zda tento název je, či není přesným pojmenováním, má slovní spojení „čokoláda v prášku“ v unijních právních předpisech týkajících se informací o potravinách jasně definovaný význam, který si může každá osoba vyhledat ve směrnici o čokoládě. Ačkoliv může být překvapující, že čokoláda v prášku sestává spíše než z čokolády z kakaového prášku a cukru, a dokonce může být i problematické, že výrobek, který musí obsahovat pouze nejméně 6,4 % kakaového másla, může být označen jako „*čokoláda* v prášku“ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska), když minimální obsah kakaového másla vyžadovaný v čokoládě je 18 % [17], význam pojmu „čokoláda v prášku“ je jasně definován, zatímco pojem „čokoládový prášek“ v unijním právu podle všeho nemá autonomní význam ani specifickou definici.

73. Otázka, zda bude český spotřebitel skutečně uveden v omyl použitím českého slovního spojení „čokoládový prášek“ pro dotčenou směsnou složku, když není přesně vymezeno její složení v seznamu složek, je skutkovou okolností, o které musí rozhodnout předkládající soud.

[16] – Tentýž argument platí pro úřední pojmenování v bulharštině, dánštině, angličtině, francouzštině, němčině a polštině. Pouze poslední dva ze tří nizozemských alternativních názvů „Chocoladepoeder, gesuikerd cacaopoeder, gesuikerde cacao“ podle všeho náležitě popisují tento výrobek.

[17] – Pojmy „čokoláda“ a „čokoláda v prášku“ označují dvě rozdílné směsné složky, z nichž každá je definována odlišně. Pojem „čokoláda“, jak je definován v příloze I části A bodu 3 písm. a) směrnice o čokoládě, je „názvem pro výrobek získaný z kakaových výrobků a cukrů, který s výhradou písmene b) obsahuje nejméně 35 % celkové kakaové sušiny při obsahu nejméně 18 % kakaového másla a nejméně 14 % tukuprosté kakaové sušiny“. Pojmy „kakaový prášek“ nebo „kakao“, jak jsou definovány v příloze I části A směrnice o čokoládě, jsou „názvem pro výrobek získaný převedením kakaových bobů, které byly očištěny, zbaveny slupek a praženy, do formy prášku, obsahující nejméně 20 % kakaového másla vzhledem k hmotnosti sušiny a nejvýše 9 % vody“. Z toho logicky vyplývá, že minimální přípustný procentní podíl kakaového másla v „čokoládě v prášku“ je 6,4 % (čokoláda v prášku musí být složena nejméně z 32 % kakaového prášku, který přitom musí obsahovat nejméně 20 % kakaového másla vzhledem k hmotnosti sušiny).

4. K obavám ohledně vnitřního trhu

74. Předkládající soud v předkládacím rozhodnutí uvádí, že Nejvyšší správní soud částečně opřel své rozhodnutí o obavy ohledně vnitřního trhu.

75. Nesouhlasím s tím, že by přístup hospodářských subjektů na vnitřní trh byl narušen, ledaže by tyto hospodářské subjekty byly oprávněny používat své vlastní překlady pojmenování složek potravin. Naopak harmonizace prodejních názvů a pravidel v oblasti označování má zaručit jednotnou povahu vnitřního trhu [18].

76. Nařízení o poskytování informací o potravinách slouží přinejmenším dvěma hlavním cílům, z nichž jedním je ochrana spotřebitelů v Evropské unii prostřednictvím společných pravidel v oblasti informací o potravinách a druhý spočívá v zajištění plynulého fungování vnitřního trhu [19]. Nařízení o poskytování informací o potravinách bylo vskutku přijato na základě článku 114 SFEU.

77. Pokud jde o směrnici o čokoládě, předpokladem volného pohybu čokoládových výrobků uvnitř společného trhu je existence společných pravidel a standardizované terminologie zajišťující vysokou úroveň ochrany spotřebitele na celém vnitřním trhu [20].

78. Nařízení o poskytování informací o potravinách sleduje oba tyto cíle tím, že stanoví společné normy v oblasti informování o potravinách a poskytuje společné názvy pro různé potraviny prostřednictvím zahrnutí výrazů vycházejících z jiného sekundárního unijního právního předpisu, jako je směrnice o čokoládě.

79. Tento systém stanoví standardizovaný a snadno přístupný soubor pravidel a pojmenování, které unijní hospodářské subjekty mohou – a musí – používat při uvádění potravin na trh v Evropské unii, čímž značně usnadňuje jejich přístup na trh. Takto zavedený systém značně *usnadňuje* přeshraniční uvádění potravin na trh v Evropské unii v porovnání s jakýmkoli jiným proveditelným řešením.

80. Podle mého názoru neexistuje žádný věrohodný důvod, proč by používání pojmenování stanoveného směrnicí o čokoládě, jak je vyžadováno nařízením o poskytování informací o potravinách, mělo být pro takový hospodářský subjekt, jako je společnost Tesco, považováno za více zatěžující, než když si společnost pro tentýž výrobek vytvoří vlastní název.

IV. Závěry

81. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji Soudnímu dvoru, aby na otázku položenou Krajským soudem v Brně (Česká republika) odpověděl následovně:

„Směsná složka s pojmenováním podle přílohy I části A bodu 2 písm. c) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/36/ES ze dne 23. června 2000 o kakaových a čokoládových výrobcích určených k lidské spotřebě musí být podle čl. 18 odst. 1 a 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 ze dne 25. října 2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům ve spojení s čl. 17 odst. 1 tohoto nařízení uvedena v seznamu složek potravinového

18 – Viz bod 7 odůvodnění směrnice o čokoládě.

19 – Viz čl. 1 odst. 1 nařízení o poskytování informací o potravinách.

20 – V tomto ohledu viz body 3, 4 a 7 odůvodnění směrnice o čokoládě.

výrobku, jehož je součástí, pod tímto pojmenováním, které je podle čl. 2 odst. 2 písm. n) nařízení č. 1169/2011 i jejím zákonným názvem. Tento název musí být poskytnut v jazyce požadovaném podle článku 15 nařízení č. 1169/2011.

Seznam složek u takové směsné složky lze podle přílohy VII části E bodu 2 písm. a) nařízení č. 1169/2011 vypustit pouze tehdy, pokud je toto pojmenování použito pro směsnou složku v seznamu složek u potravinového výrobku uváděného na trh.“